

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Fél évre . . . 50 L — b.
 Negyed évre 25 L — b.
 Egy hónap . . . 9 L — b.
 Nyíltér sora 6 L — b.
 Bird. petitsora 3 L — b.

SZÉKELY UJSÁG

Kézdivásárhely és Vidéke Gazdasági Egyesületének hivatalos lapja.

Megjelenik
 hetenként kétszer:
 csütörtökön és
 vasárnap reggel.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Soseana Gen. Averescu-ut 4.

Felelős szerkesztő: Dr. I. Diános Ödön.

Kiadja a Societate Anonima Tipografia Targul-Sacuilor.
 Kézdivásárhelyi Könyvnyomda Részvénytársaság.

Segédszerkesztő: Kovács J. István.

Rendelet az elemi iskolákról.

Amint előző számainkban megemlékeztünk, a minisztérium fontos megfontolás tárgyává tette a felekezeti iskolák kérdését és a döntést a legközelebbi napokra ígerte.

A döntés meg is érkezett. Két rendeletben határozza meg a kormány a felekezeti iskolák tovább működésének kereteit s e két rendeletben nagyrészt biztosítva van a felekezeti oktatás tanítási nyelvének magyar jellege.

Itt adjuk az elemi iskolákról szóló rendeletet abban a formájában, ahogyan az egyházi főhatóságokhoz intézték:

100088—923.

Főtisztelendőség!

Attól a kívánságtól vezéreltetve, hogy a közoktatásügyi minisztérium véglegesen rendezze azokat az iskolai kérdéseket, amelyek tárgyában különböző iratokban intervenáltak a minisztériumnál, van szerencsém tudomására hozni, hogy az új tanügyi törvény elkészültéig a közoktatásügyi minisztérium az érvényben levő törvényekkel és rendeletekkel megegyezőleg a következőket rendeli el 1923. szeptember hó 1-től kezdődőleg az erdélyi elemi oktatásra nézve:

A) Általános rendelkezések:

1. 1923. szeptember 1-től kezdve az összes erdélyi felekezeti elemi iskolák tanrendjébe kötelező minimumként tanítani kell az állami iskolák tantervébe foglalt tárgyakat (az Erdélyben érvényes törvények rendelkezései szerint.) Ezeket a tanterveket 1923. október 15-ig be kell mutatni a tanfelügyelőknek.

2. A jelen tanévtől kezdve Erdélyben az elemi iskolákban a betöltött hatodik életévtől kezdődőleg vehetők fel gyermekek.

3. Az elemi iskolai kurzus hatodik osztályának elvégzése után előírt abszolváló vizsgák felekezeti iskolákban egy olyan bizottság előtt tartandók, melyet a kerületi felügyelőség nevez ki s román nyelven teendők le azokból a tárgyakból, melyeket románul adtak elő s a népkisebbségi nyelven azon tárgyakból, melyeket ezen a nyelven tanítottak, az erdélyi törvényes rendelkezések szerint.

A felekezeti elemi iskolák elvégzéséről szóló bizonyítványokat a tanfelügyelők ellenjegyzik; a bizonyítványok az államnyelv mellett a kisebbség nyelvén is szerkeszthetők.

Az évvégi záróvizsgáknál jelen lesz a tanfelügyelő, vagy kiküldöttje. Az új tanügyi törvényig ezen iskolák negyedik osztályának bizonyítványa jogot ad a középiskolába való átlépésre; a bizonyítványt a tanfelügyelők ellenjegyzik.

4. Minthogy a felekezeti elemi iskolák a népesség egy bizonyos vallású és egy bizonyos nyelvű rétegének szükségletét szolgálják, ez iskolák nem vehetnek fel más vallású és nyelvű tanulókat. Kivételnek csak abban a helységben van helye, ahol nincs állami iskola. Ez a rendelkezés alkalmazandó az 1923—24. iskolai évben az első és második osztályra nézve; azok a tanulók, akik a múlt évben valamelyik felekezeti iskola más osztályába jártak, ugyanazon iskolában folytathatják tanulmányaikat, ha az illető városban nincs saját felekezetük iskolája.

B) Különleges rendelkezések:

1. Az összes népkisebbségi tannyelvű felekezeti iskolákban napi egy órában az első és második osztályban románul adandó elő a

román nyelv (olvasás, beszéd- és értelemgyakorlat, fogalmazás); a harmadik és negyedik osztályban pedig napi két órán át románul tanítandó a román nyelv (nyelvtani gyakorlatok, olvasás, értelemgyakorlat, fogalmazás), Románia földrajza és történelme.

A többi órákban a többi tantárgyak a kisebbségi nyelven adhatók elő. Az összes szerzetesi és szerzetesnői iskolák, amelyek 1918. előtt püspököktől függtek, a felekezeti iskolák kategóriájába lépnek: bennük a román nyelv, történelem és földrajz a fentiek szerint adandó elő.

2. Egyetlen felekezeti iskola sem működhetik a minisztérium autorizációja nélkül: s csak azon felekezeti iskolák működhetnek, amelyek az alábbi három kategória egyikébe tartoznak:

a) már az egyesülés előtt is működött, vagy

b) eleget tett a Consiliul Dirigent alatt előírt törvényes működési formáknak, vagy

c) a közoktatásügyi minisztérium autorizációjával rendelkezik.

3. Az összes felekezeti iskolák igazgatóinak és tanárainak és a szerzetesi iskolák tanterveinek is törvényes képesítéssel kell bírniok, román állampolgároknak kell lenniök, kik a hűség esküt a királynak letették és az országban levő vallási hatóságok által legyenek kinevezve.

4. Minthogy a felekezeti elemi iskolákban a fentiek szerint románul is kell tanítani, a minisztérium a felekezeti iskolák és felsőbb hatóságok tudomására hozza, hogy 1924. augusztus 15. és szeptember 1-ike között a felekezeti iskolák összes tanítói vizsgát lesznek kötelesek tenni a román nyelvből, történelemből, földrajzból és alkotmányból, amely vizsgát az elmúlt évben az állami iskolák népkisebbségi tanítói letettek. Csak így adhatnak elő további tanévekben. A jelen tanévre nézve a népkisebbségi iskolákban a román nyelv, történelem és földrajz tanítását olyan tanítóknak kell átadni, akik az állam nyelvét ismerik.

Ahol a jelen tanévben a felekezeti iskolának nincsenek olyan tanítói, akik románul tudnak előadni, a felekezeti iskola a minisztériumtól kérje állami tanítók delegálását a román nyelv tanítására, a jelen körrendeletben előírt számban. Kéréseket az illetékes kerületi felügyelőségeknél kell beadni.

5. Csak a közoktatásügyi miniszter által autorizált tankönyvek alkalmazhatók.

Az iskolai könyvek végleges jóváhagyásig használhatók az összes el nem tiltott és olyan tankönyvek, melyek nem tartalmaznak a jelen helyzettel ellenkező részeket.

Angheliescu s. k.,
 miniszter.

Dumitrescu s. k.,
 államtitkár.

A másik rendelet a középiskolákra vonatkozik. A kormány azonban még nem döntött a bezárt háromszéki elemi iskolákra vonatkozólag.

A vallást is . . .

(E—k.) Mindenkinnek legrejtettebb s ennélfogva leghozzáférhetlenebb lelki joga a hit, mely különböző külső formákban, hitelvekben lép nyilvánosságra, bár azért mégis a szívnek mélységén gyökerezik. Hogy mit hiszünk, én, te, ő, azt valóban semmiféle földi törvény nem

rendszerbe szabható, semmiféle büntető, avagy közigazgatási paragrafus sem ellenőrizheti, annál kevésbé büntetheti. A lélek és szív rejtekében lappangó gondolat, érzés nem megfogható valami.

Ha ebből a szempontból nézzük (s másból nem is tekinthetjük) Banu vallásügyi miniszter most napvilágra jutott törvénytervezetét az egyházakról, azok külső és belső szervezetéről; neveltséges erőszakolásnak minősíthetjük azt az egészen átvonuló profán törekvést, mely a közrend érdekében kiadott (valószínűleg kiadandó) rendőri szabályoknak veti alá a vallások nyilvános gyakorlását.

Eddig is szépen nézett ki a vallás „szabad” gyakorlata a valóságban! Hátha még ez a javaslat a maga általánosító „közrend”-jével törvényerőre lép s főlzábadítja a „közrend” jól ismert közegeit a lelkekben való szimatolásra is.

Minden istentiszteleten, mely „train” nyelven tartatik, tisztelhetni fogjuk a közbiztonság somolygó alakjainak hadát, mely lesve lesi a szentírásból vett idézetekből is — az irredentizmus fölpislakoló szikráit, — „szakszerű” kritika bonckése alá veheti a biblikus példák vonatkozásait, azokat különböző szempontokból a közrendre s az állambiztonságra vészterheseknek minősítheti. Sőt megjelenhetik általános ellenőrzési célokból a keresztelőkön is s követelheti azt, hogy az újszülöttek neveinek román hangzása legyen. Nem is szólva a temetésekről, melyeken a nyelvgyűség (szintén államrendi követelmény) érdekében a koszorúk nem román nyelvű kegyeletos fölírásai is eldobozhatók, legjobb esetben — megadóztathatók lesznek . . .

Ezt — eme javaslat alapján — mind megcselekedheti a liberális állami mindeurhatóság. A tapasztaltak után nem sok kilátásunk van rá, hogy egyikét-másikat meg ne kísérelje.

Banu ur bánja meg javaslatának ezt a tendenciáját, mely burkolt formájában a legnagyobb viharok magvát veteti el és intézményes biztosítékokkal bástyázza körül az évezredek vallások gyakorlatának hamistalan szabadságait.

Eljárás az erdőkitermelési engedélyek megszerzése körül.

A bukaresti erdőigazgatóság 4467. szám alatt szeptember 3-án rendeletet adott ki, mely a következőket rendeli:

1. A múltban hosszabb időre kiadott termelési engedélyek az 1923—24. évre az időre kitermelésre engedélyezett erdőkre nézve érvényben maradnak.

2. Az ujonnan kitermelendő és ötven hektárnál kisebb összterületű erdőkre vágatási engedélyt az erdőgondnokságok főnökei adnak újjáérdősítési kaució ellenében legfeljebb három hektárra.

3. Az 50—200 hektáros összterülettel bíró erdőkre szintén újjáérdősítési kaució ellenében és legfeljebb hat hektárra az erdőigazgatóságok adnak vágatási engedélyt.

4. A 200 hektárnál nagyobb összterülettel bíró erdők dolgában fenti feltételek mellett az erdőigazgatóság intézkedik.

Az újjáérdősítési kaució kulesa a következő: a) 20—30 éves lombdöre, amelyeket csak galyazni szabad, 3000 leu hektáronként; b) a 30—100 éves erdőkre, ha teljesen kitermelnek, 2000 leu, ha csak a köbméteranyag feléig, 5000 leu hektáronként; c) a szurkos erdőkre és általában a hegyi erdőterületekre esetről-esetre állapítják meg a második pont alapján a feltételeket.

Termelési engedélyeket az erdőgazdálkodási és erdőgondnokságok hivatalból és esetenként adnak ki, ők állapítják meg az új-erdősítési kauciót és ellenőrzik annak deponálását. A 200 hektárnál nagyobb erdőkre engedély iránti kérések az illetékes erdőhivatalnál nyújtandók be. A kérvényben az igazgatóságok által fel kell tüntetni az erdő területére, összetételére, korára és kitermelési módjára vonatkozó adatokat. Ezek alapján állapítják meg a kauciót, adnak ki vágatási engedélyt, mely utóbbi visszavonható, ha külföldön levő tulajdonosról, vagy szerződés nélküli termelőről van szó.

A rendelet előírja, hogy a felekkel szemben a gondnokságok és igazgatóságok főnökei előzékenyek legyenek és a vágatási engedélyeket a fenti utmutatás figyelembevételével rövid időn belül adják ki.

HIREK

Szombat, szept. 29.

— **Házasság.** Hoffmann Lukács és Fazekas Rózsika ma házasságot kötöttek.

— **Megint drágul a telefon.** A kormány azzal a szándékkal foglalkozik, hogy november elsejétől kezdve ötven százalékkal felemelje a telefonszabásokat. Ez az ötven százalékos emelés nemcsak a beszélgetésekre vonatkoznék, hanem a telefon bekapcsolásokra, áthelyezésekre nézve is. Ezt a nagyfokú emelést azzal indokolja a kormány, hogy a közeljövőben nagy reformokat óhajt a postai szolgálat terén életbe léptetni.

— **Válasz Indig Áronnak** c. „Nyiltéri” közlemény helyszűke miatt a jövő számban jön.

— **Megjelent a Pletyka.** Ma jelent meg a Pletyka, a Flekken utóda. Szenczióssabbnál-szenczióssabb riportok, szatirikus cikkek, kitűnő viccek s érdekes közlemények, illusztrációk tartják a Pletykát. Ára 5 leu.

— **Dr. Szőnyi tanulmányuton** lévén, november 15. után fog rendelni.

— **Magyar ügyvédi iroda Bukarestben.** Dr. Lengyel Béla ügyvéd, volt országgyűlési képviselő ügyvédi irodáját Bucarestbe helyezte át. Peres és peren kívüli ügyekben személyes értekezés Str. Trifan No. 15. Etaj I. alatti iroda helyiségben d. e. 10—12 és d. u. 4—6-ig. (Utvonat: Grivita-körut 6-os sz. lóvasut.)

Városi mozi.

Lea.

(A mozi-iroda közlése.) Október 3-án és 4-én, szerdán és csütörtökön este 9 órakor kerül bemutatásra **Lea**, filmregény 4 felvonásban. Cavalotte Felice regénye után. Dorian-film. Főszereplő Karenná Diana. — Lea, egy főúri család gyermeke megszereti Veneda Riccardot, az egyszerű származású festőművészt, akivel a szülők akarata ellenére is férj és feleség lesznek. Lea édesanyja halálakor elméjében elborul és egy zárdában ápolják már 8 év óta hasztalan. Férje, mivel Lea apja őt arról értesíti, hogy az elmebajborodott meghalt, másodszor nősül. Boldogan él. Véletlenül azonban a férj a Szentcsaládot ábrázoló képet megfesti a zárda részére; Lea e művön felismeri önmagát, meggyógyul, férje fölkeresésére indul, de midőn tapasztalja annak nagy boldogságát, női jogairól nagylelkűen lemond. E film első-rangu élvezetet nyújt a romantikát kedvelő szemlélőnek.

A város hivatalos közleményei.

(E rovatban jelenik meg a város minden hivatalos, a lakosságot érdeklő városi hirdetmény, amire felhívjuk olvasóink figyelmét.)

No. 3594/1923.

Primaria orasului Targul-Sacuesc.

Árlejtés.

Kézdivásárhely város tanácsház nagytermének iroda helyiséggé való átalakítására felvett 28.500 leu előmérleti költségvetés alapján 1923. október 14-én délelőtt 11 órakor a polgármesteri hivatalban árlejtés fog tartatni.

Az árlejtésen résztvenni óhajtok a számviteli törvény 72—85. szakaszaiban foglaltak és az árlejtési feltételek értelmében elkészített zárt írásbeli ajánlatokat a fenti nap 11 órájáig adják be.

Az elkészített ajánlatok figyelmen kívül hagyatnak. Az ajánlatban az engedmény az egységárraknál tüntetendő ki.

Ideiglenes biztosíték 6%, mely a szerződés kötésekor (8%) nyolc százalékra egészítendő ki.

A munkálatok tervei és a részletes feltételek hétköznapokon d. e. 9 órától délután 1 óráig a polgármesteri hivatalban megtekinthetők.

Az ajánlattevőt nyomban a várost tanácsai jóváhagyás után kötelezi.

Tg.-Sacuesc la 28. IX. 1923.

Morvay,
primár.

2078/1923.

Árverési hirdetmény.

Mereni község tulajdonát képező vadászterület 6 évre f. év október 9-én d. e. 10 órakor a községi hivatalos helyiségben haszonbérbe kiadatik.

Mereni, 1923. szept. 18.

Kelemen, k. bíró.

Gyergyai, körjegyző.

Comitetul Scolar local din comuna Ojdula.

No. 1617/1923.

Publicatiune.

In conformitate cu aprobarea data de catre Comitetul Central Judetean Scolar din Sft.-Gheorghe cu ord. No. 398. din 12. IX/923. se aduce la cunostinta generala, ca in ziua de 10. Oct. 1923. la ora 10 a. m. se va tine licitatie publica in localul primariei comunei Ojdula jud. Treiscaune, pentru asigurarea lucrarilor de zidarie si dulgherie la scoala primara de stat din comuna Ojdula cu oferte sigilate.

Ofertele se pot face pentru intreaga lucrare sau separat pentru lucrarile de zidarie si dulgherie cu preturi unitare manopera fara materiale pe baza proiectului si anexei.

I. Un metru cub. de separatura pentru funeata si pivnita.

II. Un metru cub. de zidarie cu piatra pentru fundatie.

III. Un metru cub. si tocul fara rostuire cu caramide arsa in parter fara tencuiala.

IV. Un metru cub. la fel si sub. privnetul III. la pod.

V. Pregatirea si asezarea tocurilor din lemn de brad pe metru cub.

VI. Asezarea grinzilor tavanurilor din lemn de brad pe metru cub.

VII. Asezarea grinzilor si legaturilor de fer pe kg.

VIII. Pregatirea si asezarea acoperitului cu intinderea orizontala se m. cub.

IX. Invelirea acoperisului cu tigla de falt in clusiv lucrarile cu motiv si baterea sipcilor cu intinderea efectiva pe metru cub.

La caz daca comuna da bancui pentru ajutor la lucru si carute pentru transport vor fi aratate in oferte.

Garantia in numerar de 5% se va retinea din pretul lucrarilor efective.

Conditiiile detaliate se pot vedea la Comitetul central jud. Scolar din Sft.-Gheorghe la Prefectura.

Ofertele se vor deschide la terminul fixat unde pot fi prezenti ofertanti sau reprezentantilor si in conformitate cu aprobarea com. central jud. Scolar din Sft.-Gheorghe.

Ofertele intarziate precum si cele Telegrafice nu se admit.

Ojdula, la 5. Sept. 1923.

Comitetul local Scolar din Comuna Ojdula.

Papp Jenő,

notar.

D. Tarlungean,
sub president.

Comitetul Scolar local din comuna Buzaul-Ardelean.
No. 27/1923.

Publicatiune.

In conformitate cu aprobarea data de catre Comitetul Central Judetean Scolar din Sft.-Gheorghe cu ordinul No. 389/1923. din 14. Sept. 1923. se aduce la cunostinta generala, ca in ziua de 10. Octomvrie 1923. la ora 11. a. m. se va tine licitatie publica in localul casei comunale Interzisa Buzaului judetel Treiscaune, pentru asigurarea lucrarilor de zidarie si dulgherie la scolile primare de stat din catunele Acris, Bradet, Floroia-Mica, Floroia Mare, Cimmerne, Bobocsa, Zabratu, Barcan, Ladaut, Saramas, cu oferte sigilate.

Ofertele se pot face pentru intreaga lucrare sau separat pentru fiecare fel de lucrare si cu preturile unitare al manopera fara material, pe baza proiectului aprobat si anume:

1. Un metru cub. de sapatura pentru fundatia si pivnita.

2. Un metru cub. zidarie cu piatra pentru fundatia si tocul fara rostuirea.

3. Un metru cub. zidarie cu caramide arse pentru cosuri, fara tencuiala.

4. Asezarea grinzilor de fier pe kg.

5. Asezarea cartonului izolator pe metru patrat.

6. Pregatirea si asezarea peretelor de lemn, complet conform proiectului (fara tencuiala) pe metru patrat.

a) In caz daca lemnul este cioplit dupa necesitate.

b) In caz daca lemnul nu este cioplit.

7. Pregatirea si asezarea tavanurilor (grinci cu captuseala de asupra.)

a) In caz daca lemnele este cioplit dupa necesitate.

b) In caz daca lemnele nu este cioplit.

8. Pregatirea si asezarea acoperisului complet conform proiectului pe metru patrat cu intinderea orizontala.

9. Invelirea acoperisului cu tigla de falt, inclu-

siv lucrarilor cu mortar si latuiala pe metru patrat cu intinderea efectiva.

10. Captuseala la capetele capriorilor in jurul edificiului, cu scanduri de brad data la randea, pe metru patrat.

Garantia in numerar de 5% (cinci la suta) se va retinea din pretul lucrarilor efectuate.

Proiectul si conditiunile detaliate se pot vedea la Comitetul Scolar local din Buzaul-Ardelean sau la Serviciul de poduri si sosele din Sft.-Gheorghe.

Ofertele se vor deschide la terminul fixat, unde pot fi prezenti ofertantii sau reprezentatii lor.

Ofertele se vor redacta exclusiv in limba romana si raman valabile minimum 60 (sasezeci) zile.

Ofertele inaintate obliga ofertantul numai decatiar Comitetul local numai dupa aprobarea Comitetului Central Scolar Judetean din Sft.-Gheorghe.

Ofertele intarziate, precum si cele telegrafice nu se admit.

Buzaul-Ardelean, la 16. Septemvrie 1923.

Comitetul Scolar Local din comuna Buzaul-Ardelean.

Observari: In caz daca antreprenorul pretinde de la comuna lucrori manuali sau carausi gratui acestea sa fie mentionat in oferta.

Egy körülbelül 800 □-méter területű gyümölcsöskert

eladó.

Felvilágosítást ad dr. I. Diénes Jenő ügyvéd, Kézdivásárhelyen.

Egy pult és 1 stélázi eladó
Cim a kiadóhivatalban.

Ócska kalapok átalakítását elvállalom.

Kész kalapok mindenféle minőségben legújabb nyosabb gyári árban engroban és detailban nálam beszerezhetők.

KOVÁCS JÓZSEF kalapgyára, Vasut-utca 33. sz.

Jó családból tanulónak 2 félével
lehetőleg vidékét azonnal fölveszek. Szántó

Üzlet áthelyezés

Jancsó Gyula utódai tudatják, hogy

ÜVEG-, PORCELLÁN-ÜZLETÜKET

áthelyezik a ref. egyház tulajdonát képező bépalotába, az eddig Szép Ödön ur által bérelt üzletbe. — Az eddigi bizalmat továbbra is kérem ajánlják dusan felszerelt üveg-, porcellán-, pl. edény-, diszmű- és játékaruk raktárakat a nagyo-ó érdemű közönség szíves pártfogásába.

Eladó egy Schunda-féle teljes jó karban levő — cimbalom
Cim a kiadóhivatalban.

A nagyérdemű közönség becses tudomására hozom hogy fehérmű és egyéb diszmunkák

géppel való kihimzésre

elvállalom, valamint géphimzésre tanítványok fölveszek. — Tisztelettel: JENCSEVITS BELL

== Elsőrendű ==

fenyővizet és szilvapálinkát

:: gyárt és szállít jutányos áron ::

BAKÓ ISTVÁN gyümölcs-pálinka-főző SZENTKATOLNA.

I. osztályú

SZAKÁCSNŐ

keres az A. B. C. vendégek

KÉZDIVÁSÁRHELYEN.

Czell Frigyes és Fia
Czell Károly Csop.

fiókja: KÉZDIVÁSÁRHELY.

Sör

Bor

Rum

Likör

Finomított szesz 96°

= a legjutányosabb árakban.

Egy zongorát keres

megvételre a kiadóhivatalban.

Nyomatott a Kézdivásárhelyi Könyvnyomda Részvénytársaság villanyerőre berendezett könyvnyomdájában.